



## Teismo praktikos rinkinys

### TEISINGUMO TEISMO (devintoji kolegija) SPRENDIMAS

2023 m. vasario 2 d.\*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Vartotojų apsauga – Direktyva 93/13/EEB – Nesąžiningos sąlygos sutartyse su vartotojais – 5 straipsnis – Pareiga aiškiai ir suprantamai suformuluoti sutarties sąlygas – Direktyva 2005/29/EB – Nesąžininga įmonių komercinė veikla vartotojų atžvilgiu – 3 straipsnis – Taikymo sritis – 7 straipsnis – Klaidinantis informacijos neatskleidimas – 13 straipsnis – Sankcijos – Su investicinių fondų vienetais susietos gyvybės draudimo sutartys, vadinamos „unit-linked“ sutartys – Informacija apie draudimo produkto pobūdį ir struktūrą bei apie su šiuo produktu susijusią riziką – Klaidinančios standartinės sutartys – Atsakingas subjektas – Teisinės pasekmės“

Byloje C-208/21

dėl *Sąd Rejonowy dla Warszawy-Woli w Warszawie* (Varšuvos Volos rajono apylinkės teismas, posėdžiaujantis Varšuvoje, Lenkija) 2020 m. birželio 1 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2021 m. kovo 23 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

**K. D.**

prieš

**Towarzystwo Ubezpieczeń Ż S.A.**

TEISINGUMO TEISMAS (devintoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkė L. S. Rossi (pranešėja), teisėjai J.-C. Bonichot ir S. Rodin,

generalinis advokatas N. Emiliou,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- *Towarzystwo Ubezpieczeń Ż S.A.*, atstovaujamos *radcy prawni* A. Ciechowicz-Jaworska ir B. Ślażyński,
- Lenkijos vyriausybės, atstovaujamos B. Majczyna,

\* Proceso kalba: lenkų.

- Čekijos vyriausybės, atstovaujamos S. Šindelková, M. Smolek ir J. Vláčil,
- Italijos vyriausybės, atstovaujamos G. Palmieri, padedamos *avvocato dello stato* G. Santini,
- Europos Komisijos, atstovaujamos S. L. Kalėdos ir N. Ruiz García,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

### Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyvos 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais (OL L 95, 1993, p. 29; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 2 t., p. 288) 5 straipsnio ir 2005 m. gegužės 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2005/29/EB dėl nesąžiningos įmonių komercinės veiklos vartotojų atžvilgiu vidaus rinkoje ir iš dalies keičiančios Tarybos direktyvą 84/450/EEB, Europos Parlamento ir Tarybos direktyvas 97/7/EB, 98/27/EB bei 2002/65/EB ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 2006/2004 („Nesąžiningos komercinės veiklos direktyva“) (OL L 149, 2005, p. 22) 2 straipsnio d punkto ir 3 straipsnio 1 ir 2 dalių išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas buvo pateiktas nagrinėjant K. D. ir *Towarzystwo Ubezpieczeń Ż S.A.X* (toliau – TUŻ) ginčą dėl draudimo įmokų, sumokėtų pagal grupinę su investicinio fondo vienetais susietą gyvybės draudimo sutartį (toliau – grupinė *unit-linked* sutartis), prie kurios prisijungė K. D., grąžinimo.

### Teisinis pagrindas

#### *Sąjungos teisė*

##### *Direktyva 93/13*

- 3 Direktyvos 93/13 5 straipsnyje numatyta:

„Tose sutartyse, kur visos ar tam tikros vartotojui siūlomos sąlygos pateikiamos raštu, jos visada turi būti išdėstomos aiškia, suprantama kalba. <...>“

##### *Direktyva 2002/83/EB*

- 4 2002 m. lapkričio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2002/83/EB dėl gyvybės draudimo (OL L 345, 2002, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 6 sk., 6 t., p. 3), kuri nuo 2016 m. sausio 1 d. buvo panaikinta ir pakeista 2009 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/138/EB dėl draudimo ir perdraudimo veiklos pradėjimo ir jos vykdymo

(Mokumas II) (OL L 335, 2009, p. 1), iš dalies pakeistos 2013 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2013/58/ES (OL L 341, 2013, p. 1), 36 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Prieš sudarant draudimo sutartį, draudėjams turi būti suteikta bent III priedo A dalyje nurodyta informacija.“

*Direktyva 2005/29*

5 Direktyvos 2005/29 7 ir 9 konstatuojamosios dalys suformuluotos taip:

„(7) Ši direktyva skirta komercinei veiklai, tiesiogiai susijusiai su įtaka vartotojų sprendimams sudaryti sandorį dėl produktų. <...>

<...>

(9) Ši direktyva nepažeidžia asmenų, nukentėjusių nuo nesąžiningos komercinės veiklos, teisės reikšti individualius reikalavimus. Ji taip pat nepažeidžia Bendrijos ir nacionalinės sutarčių teisės <...>. Finansinėms paslaugoms ir nekilnojamajam turtui dėl jų sudėtingumo ir būdingos didelės rizikos būtina nustatyti išsamius reikalavimus, įskaitant pozityvius įpareigojimus prekybininkams. Dėl šios priežasties finansinių paslaugų ir nekilnojamojo turto srityje ši direktyva nepažeidžia valstybių narių teisės ginti vartotojų ekonominius interesus reglamentuojant daugiau nei reglamentuojama šios direktyvos nuostatomis. <...>“

6 Šios direktyvos 2 straipsnyje nurodyta:

„Šioje direktyvoje:

<...>

b) „prekybininkas“ – bet kuris fizinis arba juridinis asmuo, kuris komercinėje veikloje, kuriai taikoma ši direktyva, veikia siekdamas tikslų, susijusių su jo prekyba, verslu, amatu arba profesija, ar bet kuris asmuo, veikiantis prekybininko vardu arba jo naudai;

c) „produktas“ – bet kurios prekės arba paslaugos, įskaitant nekilnojamąjį turtą, teises ir pareigas;

d) „įmonių komercinė veikla vartotojų atžvilgiu“ (toliau – komercinė veikla) – bet kuris prekybininko atliekamas veiksmas, neveikimas, elgesys arba pareiškimas, komercinis pranešimas, įskaitant reklamą ir prekybą, tiesiogiai susijęs su produkto pirkimo skatinimu, pardavimu arba tiekimu vartotojams;

<...>“

7 Minėtos direktyvos 3 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatyta:

„1. Ši direktyva taikoma nesąžiningai įmonių komercinei veiklai vartotojų atžvilgiu, kaip nustatyta šios direktyvos 5 straipsnyje, prieš ir po komercinio sandorio dėl produkto sudarymo bei jo metu.

2. Ši direktyva nepažeidžia [taikoma nedarant poveikio] sutarčių teisės [-ei], ypač taisyklių [-ėms] dėl sutarties galiojimo, sudarymo arba padarinių.“

8 Tos pačios direktyvos 5 straipsnyje numatyta:

„1. Nesąžininga komercinė veikla draudžiama.

<...>

4. Visų pirma nesąžininga komercinė veikla yra ta, kuri:

a) yra klaidinanti, kaip nurodyta šios direktyvos 6 ir 7 straipsn[iuose],

arba

b) yra agresyvi, kaip nurodyta šios direktyvos 8 ir 9 straipsn[iuose].

<...>“

9 Direktyvos 2005/29 7 straipsnyje nurodyta:

„1. Komercinė veikla laikoma klaidinančia, jeigu toje faktinėje situacijoje, atsižvelgiant į visus jos ypatumus ir aplinkybes bei komunikacijos priemonių ribotumą, ją vykdant neatskleidžiama esminė informacija, kuri vidutiniam vartotojui reikalinga tam, kad jis toje situacijoje galėtų priimti informacija paremtą sprendimą dėl sandorio, ir tuo vidutinis vartotojas skatinamas arba gali būti paskatintas priimti tokį sprendimą dėl sandorio, kurio jis kitomis aplinkybėms nebūtų priėmęs.

2. Klaidinančiu informacijos neatskleidimu, atsižvelgiant į 1 dalyje numatytus klausimus, taip pat laikomas prekybininko vykdomas 1 dalyje nurodytos esminės informacijos nuslėpimas arba jos pateikimas neaiškiai, neįskaitomai, dviprasmiškai ar ne laiku, arba komercinės veiklos komercinio tikslo, jeigu jis neaiškus iš konteksto, nenurodymas, ir kai dėl to abiem atvejais vidutinis vartotojas paskatinamas arba gali būti paskatintas priimti tokį sprendimą dėl sandorio, kurio kitomis aplinkybėms jis nebūtų priėmęs.

<...>

5. Bendrijos teisės nustatyti informaciniai reikalavimai dėl komercinio pranešimo, įskaitant reklamą arba prekybą, kurių neišsamus sąrašas pateikiamas II priede, laikomi esminiais.“

10 Šios direktyvos 11 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje nustatyta:

„Kad šios direktyvos nuostatų būtų laikomasi vartotojų interesais, valstybės narės užtikrina pakankamus ir veiksmingus būdus kovoti su nesąžininga komercine veikla.“

11 Šio direktyvos 13 straipsnis suformuluotas taip:

„Valstybės narės numato sankcijas už nacionalinių nuostatų, priimtų taikant šią direktyvą, pažeidimus ir imasi visų būtinų priemonių užtikrinti jų vykdymą. Numatytos sankcijos turi būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasomos.“

- 12 Pagal tos pačios direktyvos II priedą prie informacijos, kuri laikoma esmine, kaip apibrėžta jos 7 straipsnyje, priskiriama informacija, nurodyta Direktyvos 2002/83 36 straipsnio 1 dalyje.
- 13 Direktyva 2005/29 buvo iš dalies pakeista 2019 m. lapkričio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/2161 (OL L 328, 2019, p. 7). Pastarąja direktyva, kurios perkėlimo į nacionalinę teisę terminas baigėsi 2021 m. lapkričio 28 d., remiantis jos 7 straipsnio 1 dalimi, į Direktyvą 2005/29 buvo įterptas 11a straipsnis, kuris suformuluotas taip:

„1. Vartotojai, nukentėję nuo nesąžiningos komercinės veiklos, turi turėti galimybę pasinaudoti proporcingomis ir veiksmingomis teisių gynimo priemonėmis, įskaitant atlyginimą už vartotojo patirtą žalą ir, atitinkamais atvejais, kainos sumažinimą arba sutarties nutraukimą. Valstybės narės gali nustatyti tų teisių gynimo priemonių taikymo ir jų poveikio sąlygas. Valstybės narės prireikus gali atsižvelgti į nesąžiningos komercinės veiklos sunkumą ir pobūdį, vartotojo patirtą žalą ir kitas susijusias aplinkybes.

2. Tos teisių gynimo priemonės nedaro poveikio kitų teisių gynimo priemonių, kuriomis vartotojai gali pasinaudoti pagal Sąjungos arba nacionalinę teisę, taikymui.“

### **Lenkijos teisė**

- 14 Direktyva 2005/29 į Lenkijos teisę buvo perkelta 2007 m. rugpjūčio 23 d. *Ustawa o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym* (Įstatymas dėl kovos su nesąžininga komercine veikla) (Dz. U. Nr. 171, 1206 pozicija). Pagrindinės bylos aplinkybėms taikytinos šio įstatymo redakcijos 12 straipsnio 1 dalyje nurodyta:

„Nesąžiningos komercinės veiklos atveju vartotojas, kurio interesams kilo pavojus arba kurio interesai buvo pažeisti, gali prašyti:

<...>

4) atlyginti padarytą žalą remiantis bendraisiais principais; visų pirma jis gali prašyti nutraukti sutartį su įpareigojimu abipusiai grąžinti gautą naudą ir su prekybininkui skirtu reikalavimu grąžinti su produkto įsigijimu susijusias išlaidas; <...>“

### **Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai**

- 15 2012 m. sausio 10 d. įsigaliojusių pranešimu K. D. kaip apdraustoji penkiolikos metų laikotarpiui prisijungė prie grupinės *unit-linked* sutarties, sudarytos tarp draudimo įmonės TUŻ ir banko Y, veikiančio kaip draudėjas.
- 16 Šios sutarties tikslas buvo kaupti ir investuoti apdraustųjų mėnesines draudimo įmokas naudojant investicinį fondą, kurio kapitalas sudarytas iš šių įmokų. Po konvertavimo į investicinio fondo vienetus minėtas įmokas atitinkanti suma buvo investuota į investicinės įmonės išleistus sertifikatus (toliau – pagrindinis turtas grupinės *unit-linked* sutarties atveju), kurių vertė buvo apskaičiuojama pagal indeksą.
- 17 Už tai TUŻ įsipareigojo sumokėti išmokas pasibaigus draudimo laikotarpiui apdraustojai mirties ar išgyvenimo iki tam tikro amžiaus atveju. Šių išmokų suma neturėjo būti mažesnė už apdraustojai sumokėtų įmokų nominaliąją vertę, pridėjus bet kokią teigiamą investicinio fondo vienetų vertės

- pokytį. Vis dėlto draudimo sutarties nutraukimo prieš pasibaigiant jos galiojimo laikotarpiui atveju TUŽ įsipareigojo apdraustajam grąžinti sumą, lygią investicinio fondo vienetų vertei aktualiu metu, atskaičius išpirkimo komisinių mokesčių.
- 18 Grupinei *unit-linked* sutarčiai buvo taikomos bendrosios draudimo sąlygos, išlaidų ir įmokų limitų lentelė ir investicinio fondo nuostatai, kuriuose buvo įtvirtintos standartinės TUŽ parengtos sutarčių sąlygos. Šiuose dokumentuose nenurodytos nei taisyklės, reglamentuojančios mėnesinių įmokų konvertavimą į investicinio fondo vienetus ir šių vienetų vertinimą, viso fondo grynojo turto ir sertifikatų, į kuriuos buvo investuotos minėto fondo lėšos, vertinimą, nei indekso, kuriuo buvo grindžiamos išmokos pagal tuos sertifikatus, vertės apskaičiavimo metodas. Tačiau investicinio fondo nuostatuose buvo nurodyta, kad, be kita ko, investuojant patiriama minėtų sertifikatų emitento kredito rizika ir rizika prarasti dalį sumokėtų įmokų, jeigu minėta sutartis būtų nutraukta prieš terminą.
  - 19 Grupinę *unit-linked* sutartį vartotojams rinkoje pateikdavo ir ją administruodavo bankas Y, kuris už savo tarpininkavimą gaudavo komisinius iš TUŽ. Nors nedalyvavo kuriant draudimo produktą – jį visą sukūrė TUŽ, Y rengė mokymus savo darbuotojams, atsakingiems už šio produkto siūlymą, ir šiuo tikslu parengė mokomąją medžiagą, kurią patvirtino TUŽ.
  - 20 Šiuo atveju prie nagrinėjamos grupinės *unit-linked* sutarties K. D. prisijungė tarpininkaujant Y darbuotojui, kuris, K. D. teigimu, jai pristatė nagrinėjamą draudimo produktą kaip investicinį produktą, suteikiantį užtikrintą kapitalą sutarties galiojimo laikotarpio pabaigoje. Siūlymas prisijungti prie sutarties buvo grindžiamas TUŽ parengtomis bendrosiomis draudimo sąlygomis ir investicinio fondo nuostatais, kuriuos Y darbuotojas pateikė K. D.
  - 21 Sužinojusi, kad jos investicinio fondo investicinių vienetų vertė buvo gerokai mažesnė už jos sumokėtų draudimo įmokų sumą, 2017 m. balandžio 4 d. raštu K. D. nutraukė draudimo sutartį ir paprašė TUŽ grąžinti jai visas sumokėtas draudimo įmokas. 2017 m. balandžio 25 d. raštu TUŽ atsisakė tenkinti šį prašymą.
  - 22 2018 m. sausio 10 d. K. D. kreipėsi su ieškiniu į *Sąd Rejonowy dla Warszawy-Woli w Warszawie* (Varšuvos Volos rajono apylinkės teismas, posėdžiaujantis Varšuvoje, Lenkija), kuris yra prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas; ieškiniu ji prašė priteisti iš TUŽ sumą, iš esmės atitinkančią skirtumą tarp draudimo sutarties išperkamosios sumos sutarties nutraukimo dieną, kuri, atskaičius išpirkimo išlaidas, sudaro maždaug trečdalį K. D. sumokėtų draudimo įmokų, ir visų šių įmokų.
  - 23 Grįsdama šį ieškinį K. D. remiasi keliais pagrindais ir visų pirma nurodo, kad jos pareiškimas dėl prisijungimo prie grupinės *unit-linked* sutarties yra niekinis ir kad TUŽ vykdė nesąžiningą komercinę veiklą, t. y. pardavė vartotojo poreikiams nepritaikytus produktus ir suteikė vartotojui klaidinančią informaciją šios sutarties sudarymo momentu. Grįsdama šiuos pagrindus K. D. iš esmės teigia, kad standartinėse sutarties sąlygose yra neaiškių, netikslių ir dėl to klaidinančių nuostatų, kurios neleidžia vartotojui nustatyti siūlomo draudimo produkto pobūdžio ir struktūros bei su juo susijusios rizikos.
  - 24 TUŽ teigia, kad tariamai nesąžininga veikla, kurią nurodė K. D., buvo susijusi su draudimo produkto pardavimo procesu, kurį Y, vykdydamas ekonominę veiklą, vykdė savo naudai ir savo vardu. Be to, TUŽ teigia įvykdžiusi jai tenkančią pareigą informuoti, nes visa informacija, susijusi su minėtu draudimo produktu, buvo nurodyta dokumentuose, kuriuos K. D. gavo prisijungusi prie grupinės *unit-linked* sutarties.

- 25 Šiomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, siekiančiam išspręsti nagrinėjamą ginčą, kyla klausimas dėl kelių Direktyvos 2005/29 ir Direktyvos 93/13 nuostatų aiškinimo. Pirma, jis pažymi, kad, remiantis pažodiniu Direktyvos 2005/29 3 straipsnio 1 dalies, siejamos su jos 7 konstatuojamąja dalimi, aiškinimu, sąvoka „nesąžininga komercinė veikla“, kaip ji suprantama pagal šią direktyvą, apima tik aplinkybes, susijusias su sutarties sudarymu ir produkto pateikimu vartotojui, o ne ankstesnį etapą, susijusį su šio produkto koncepcija ir standartinės draudimo sutarties turinio nustatymu.
- 26 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo teigimu, vis dėlto reikia atsižvelgti į tokių trišalių teisinių santykių, kaip nagrinėjamų pagrindinėje byloje, ypatumus. Esant tokiems santykiams, draudimo įmonės sukurtas ir draudėjo platinamas draudimo produktas yra siūlomas remiantis tos draudimo įmonės parengta standartine draudimo sutartimi, kurioje nustatoma tos įmonės ir vartotojo atitinkamų įsipareigojimų apimtis.
- 27 Taigi, kai tokia standartinė sutartis nėra parengta suprantamai, nes iš jos vidutinis vartotojas negali nustatyti siūlomo draudimo produkto pagrindinių savybių, sąvoka „nesąžininga komercinė veikla“ taip pat gali būti aiškinama kaip apimanti prekybininko, kuris, nors ir nedalyvavo prekiaujant šiuo produktu, parengė klaidinančią standartinę draudimo sutartį, kuria grindžiamas kito prekybininko vartotojams parengtas ir jiems pateiktas komercinis pasiūlymas, elgesį.
- 28 Antra, jei taip būtų, taip pat kiltų klausimas, ar už šią nesąžiningą komercinę veiklą atsakingas prekybininkas yra tas, kuris parengė klaidinančią standartinę draudimo sutartį, ar tas, kuris vartotojui pristatė šia standartine sutartimi grindžiamą produktą ir kuris yra tiesiogiai atsakingas už jo pateikimą rinkai, o gal už tokią veiklą turėtų būti atsakingi abu prekybininkai.
- 29 Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi: kadangi draudėjas yra įpareigotas pasiūlyti prisijungti prie grupinės *unit-linked* sutarties ir už tai jis gauna draudimo įmonės komisinį mokestį, o sąvoka „prekybininkas“, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 2005/29 2 straipsnio b punktą, taip pat apima bet kurį asmenį, veikiantį prekybininko vardu ir jo naudai, abu ūkio subjektai gali būti laikomi atsakingais.
- 30 Trečia, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla abejonių dėl Įstatymo dėl kovos su nesąžininga komercine veikla 12 straipsnio 1 dalies 4 punkto suderinamumo su Direktyva 2005/29. Pagal šią nuostatą, kaip ją aiškina Lenkijos teismai, leidžiama pateikti prašymą panaikinti nesąžiningos komercinės veiklos pagrindu parengtą sutartį.
- 31 Iš Direktyvos 2005/29 3 straipsnio 2 dalies matyti, kad komercinės veiklos nesąžiningumo konstatavimas neturi tiesioginės įtakos sutarties galiojimui. Be to, iš šios direktyvos 13 straipsnio matyti, kad valstybių narių numatytos sankcijos už nacionalinės teisės nuostatų, kuriomis ši direktyva perkeliama į nacionalinę teisę, pažeidimus turi būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios. Todėl šios sankcijos turėtų būti nustatytos atsižvelgiant į minėtos direktyvos 3 straipsnio 2 dalyje nurodytą atskyrimo taisyklę.
- 32 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo teigimu, Direktyva 2005/29 negali būti pagrindas pripažinti sutartį negaliojančia. Darytina išvada, kad nacionalinės teisės nuostata, kuria perkeliama ši direktyva ir kurioje numatytas nesąžiningos komercinės veiklos pagrindu sudarytos sutarties panaikinimas, yra neproporcinga sankcija. Tik Direktyvoje 2019/2161 Sąjungos teisės aktų leidėjas išimties tvarka numatė galimybę prašyti nutraukti taip sudarytą sutartį, į Direktyvą 2005/29 įterpdamas naują 11a straipsnį po to, kai įsigaliojo Įstatymo dėl kovos su nesąžininga komercine veikla 12 straipsnio 1 dalies 4 punktas.

- 33 Ketvirta, jeigu pagal Direktyvą 2005/29 būtų draudžiama bausti už nesąžiningą komercinę veiklą panaikinant sutartį, kaip yra Lenkijos teisėje, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas, ar Direktyvos 93/13 5 straipsnis yra tinkamas teisinis pagrindas reikalauti tokio panaikinimo.
- 34 Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad tuomet, kai naudojama nesuprantama ir neaiški standartinė draudimo sutartis, iš kurios vartotojas negali suprasti esminių parduodamo produkto savybių arba jam tenkančios investavimo rizikos pasiskirstymo ir masto, reiškia, kad nesilaikoma Direktyvos 93/13 5 straipsnyje numatytos pareigos aiškiai ir suprantamai suformuluoti sutarties sąlygas. Dėl tokios išvados tam tikromis sąlygomis nacionaliniai teismai galėtų pripažinti negaliojančiomis kai kurias tokios standartinės sutarties sąlygas dėl jų nesąžiningo pobūdžio, kaip tai suprantama pagal šios direktyvos 3 straipsnio 1 dalį.
- 35 Šiomis aplinkybėmis *Sąd Rejonowy dla Warszawy-Woli w Warszawie* (Varšuvos Volos rajono apylinkės teismas, posėdžiaujantis Varšuvoje, Lenkija) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:
- „1. Ar [Direktyvos 2005/29] 3 straipsnio 1 dalis [siejama su jos 2 straipsnio d punktu] turi būti aiškinama taip, kad sąvokos „nesąžininga komercinė veikla“ reikšmė siejama tik su aplinkybėmis, susijusiomis su sutarties sudarymu ir produkto pateikimu vartotojui, ar į direktyvos taikymo sritį ir sąvoką „nesąžininga komercinė veikla“ taip pat patenka prekybininko, kuris yra produkto kūrėjas, parengta klaidinanti standartinė sutartis, kuri yra kito prekybininko parengto pardavimo pasiūlymo pagrindas, todėl nėra tiesiogiai susijusi su produkto pateikimu rinkai?
  2. Jei į pirmąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai, ar prekybininku, pagal Direktyvą 2005/29 atsakingu už nesąžiningos komercinės veiklos vykdymą, laikytinas prekybininkas, atsakingas už klaidinančios standartinės sutarties parengimą, ar prekybininkas, kuris tokios standartinės sutarties pagrindu pristato produktą vartotojui ir yra tiesiogiai atsakingas už produkto pateikimą rinkai, o gal darytina prielaida, kad pagal Direktyvą 2005/29 atsakingi abu prekybininkai?
  3. Ar Direktyvos 2005/29 3 straipsnio 2 daliai prieštarauja tokia nacionalinės teisės nuostata (nacionalinės teisės aiškinimas), pagal kurią vartotojui suteikiama teisė reikalauti, kad nacionalinis teismas paskelbtų negaliojančia su prekybininku sudarytą sutartį, o šalys grąžintų viena kitai tai, ką gavo, jei vartotojo valios dėl sutarties sudarymo pareiškimui įtakos turėjo prekybininko vykdoma nesąžininga komercinė veikla?
  4. Jei į trečiąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai, ar tinkamu teisiniu pagrindu vertinant prekybininko veiksmus, kai jis palaikydamas santykius su vartotoju pasitelkia nesuprantamą ir neaiškią standartinę sutartį, laikytina Direktyva 93/13, todėl Direktyvos 93/13 5 straipsnio reikalavimas sutarties sąlygas išdėstyti aiškiai ir suprantama kalba turėtų būti aiškinamas taip, kad su vartotojais sudarytose su draudimo kapitalo fondu susieto draudimo sutartyse ši reikalavimą tenkina atskirai nederinama sutarties sąlyga, kurioje tiesiogiai nenurodomas investavimo rizikos mastas draudimo sutarties laikotarpiu, o tik informuojama apie galimybę prarasti dalį sumokėtos pirmosios įmokos ir einamųjų įmokų draudimo atsisakymo nepasibaigus atsakomybės laikotarpiui atveju?“



## Procesas Teisingumo Teisme

- 36 2021 m. gruodžio 28 d. Teisingumo Teismo pirmininko sprendimu pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 55 straipsnio 1 dalies b punktą šios bylos nagrinėjimas buvo sustabdytas, kol bus priimtas Sprendimas *A ir kt. (Draudimo sutartys „unit-linked“)* sujungtose bylose C-143/20 ir C-213/20.
- 37 2022 m. vasario 25 d. Teisingumo Teismo pirmininko sprendimu 2022 m. vasario 24 d. Sprendimas *A ir kt. (Draudimo sutartys „unit-linked“)* (C-143/20 ir C-213/20, EU:C:2022:118) buvo įteiktas prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, kad šis patikslintų, ar nori atsiimti prašymą priimti prejudicinį sprendimą.
- 38 2022 m. gegužės 6 d. laišku prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pranešė Teisingumo Teismui, kad palieka savo prašymą. Todėl buvo nuspręsta atnaujinti procesą šioje byloje.

## Dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priimtinum

- 39 TUŽ abejoja dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priimtumo ir teigia, kad atsakymas į pateiktus klausimus nėra būtinas siekiant išspręsti ginčą pagrindinėje byloje. Pirma, TUŽ pripažino ir 2020 m. lapkričio 25 d. į K. D. sąskaitą pervedė jos reikalaujamą sumą, todėl ginčas pagrindinėje byloje neteko dalyko. Antra, TUŽ teigimu, Teisingumo Teismo ir nacionalinių teismų jurisprudencijoje jau yra atsakyta į šiuos klausimus.
- 40 Viena vertus, kiek tai susiję su aplinkybe, kad Teisingumo Teismo jurisprudencijoje jau buvo atsakyta į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo iškeltus klausimus, pakanka pažymėti, kad net jeigu esama jurisprudencijos, kuria išsprendžiamas nagrinėjamas teisės klausimas, nacionaliniai teismai išsaugo visišką laisvę kreiptis į Teisingumo Teismą, jei mano, kad to reikia, ir aplinkybė, kad prašomas išaiškinti nuostatas Teisingumo Teismas jau išaiškino, nesudaro kliūčių Teisingumo Teismui iš naujo priimti sprendimo ir nulemti pateiktų klausimų nepriimtumo (2018 m. lapkričio 6 d. Sprendimo *Bauer ir Willmeroth*, C-569/16 ir C-570/16, EU:C:2018:871, 21 ir 22 punktai).
- 41 Kita vertus, kiek tai susiję su ginčo pagrindinėje byloje buvimu, be abejo, tiesa, kad, kaip matyti iš pačios SESV 267 straipsnio formuluotės, prašymas priimti prejudicinį sprendimą turi būti „reikalingas“, kad jį pateikęs teismas galėtų „priimti sprendimą“ savo nagrinėjamoje byloje. Taigi prejudicinio sprendimo priėmimo procedūra, be kita ko, grindžiama prielaida, kad nacionaliniuose teismuose iš tikrųjų nagrinėjama byla, kurioje jie turi priimti sprendimą, galimai atsižvelgdami į prejudicinį sprendimą (šiuo klausimu žr. 2022 m. vasario 24 d. Sprendimo *TGSS (Namų ūkio darbuotojų nedarbas)*, C-389/20, EU:C:2022:120, 25 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 42 Vis dėlto Teisingumo Teismui ir nacionaliniams teismams bendradarbiaujant pagal SESV 267 straipsnį tik bylą nagrinėjantis nacionalinis teismas, atsakingas už sprendimo priėmimą, atsižvelgdamas į konkrečias pagrindinės bylos aplinkybes turi įvertinti tai, ar jo sprendimui priimti būtinas prejudicinis sprendimas, ir Teisingumo Teismui pateikiamų klausimų svarbą. Todėl iš principo Teisingumo Teismas turi priimti sprendimą tuo atveju, kai pateikiami klausimai dėl Sąjungos teisės išaiškinimo (2022 m. vasario 24 d. Sprendimo *TGSS (Namų ūkio darbuotojų nedarbas)*, C-389/20, EU:C:2022:120, 23 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

- 43 Tuo remiantis reikia daryti išvadą, kad klausimams dėl Sąjungos teisės taikoma svarbos prezumpcija. Teisingumo Teismas gali atsisakyti priimti sprendimą dėl nacionalinio teismo pateikto prejudicinio klausimo, tik jeigu akivaizdu, kad prašomas Sąjungos teisės išaiškinimas visiškai nesusijęs su pagrindinėje byloje nagrinėjamo ginčo aplinkybėmis ar dalyku, jeigu problema hipotetinė arba Teisingumo Teismas neturi informacijos apie faktines ir teises aplinkybes, būtinas tam, kad naudingai atsakytų į jam pateiktus klausimus (2022 m. vasario 24 d. Sprendimo *TGSS (Namų ūkio darbuotojų nedarbas)*, C-389/20, EU:C:2022:120, 24 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 44 Nagrinėjamu atveju atsakydamas į Teisingumo Teismo pateiktus klausimus prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodė, kad pagrindinė byla vis dar nagrinėjama, kad ieškovės ieškinys nebuvo atsiimtas ir kad, jo nuomone, nėra pagrindo nutraukti šią bylą, nes TUŽ pripažino skolinį reikalavimą, siekdama taip užbaigti jame nagrinėjamą bylą ir užkirsti kelią Teisingumo Teismui priimti sprendimą.
- 45 Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo teiginys, jog pagrindinė byla vis dar nagrinėjama, yra privalomas Teisingumo Teismui ir šalys pagrindinėje byloje jo iš esmės negali ginčyti (šiuo klausimu žr. 2014 m. vasario 27 d. Sprendimo *Pohotovost*, C-470/12, EU:C:2014:101, 30 punktą ir 2020 m. lapkričio 18 d. Sprendimo *DelayFix*, C-519/19, EU:C:2020:933, 33 punktą).
- 46 Be to, kadangi nei iš Teisingumo Teismo turimos bylos medžiagos, nei iš prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo atsakymo, susijusio su jo prašymu priimti prejudicinį sprendimą palikimu, nematyti, kad ieškovė pagrindinėje byloje savo ieškinį atsiėmė arba kad jos reikalavimai buvo visiškai patenkinti, todėl ginčas neteko dalyko, neatrodo, kad prašyme priimti prejudicinį sprendimą aprašyta problema tapo hipotetinė, todėl atsakymas į užduotus klausimus vis dar atrodo būtinas siekiant išspręsti minėtą ginčą (šiuo klausimu žr. 2022 m. gruodžio 8 d. Sprendimo *Caisse régionale de Crédit mutuel de Loire-Atlantique ir du Centre Ouest*, C-600/21, EU:C:2022:970, 25 punktą).
- 47 Šiomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą reikia pripažinti priimtiniu.

## **Dėl prejudicinių klausimų**

### ***Dėl pirmojo ir antrojo klausimų***

- 48 Remiantis suformuota jurisprudencija, vykstant SESV 267 straipsnyje įtvirtintai nacionalinių teismų ir Teisingumo Teismo bendradarbiavimo procedūrai, pastarasis nacionaliniam teismui turi pateikti naudingą atsakymą, kuris leistų išnagrinėti jam pateiktą bylą. Tokiu atveju Teisingumo Teismui gali tekti performuluoti jam pateiktus klausimus. Be to, Teisingumo Teismui gali tekti atsižvelgti į Sąjungos teisės normas, kurių prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nebuvo nurodęs savo klausimuose (2021 m. liepos 15 d. Sprendimo *Ministrstvo za obrambo*, C-742/19, EU:C:2021:597, 31 punktą).
- 49 Taip pat primintina, kad Teisingumo Teismas ne kartą yra nusprendęs, jog prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateikiamas ne dėl to, kad būtų suformuluotos patariamiosios nuomonės bendro pobūdžio arba hipotetiniais klausimais, o dėl to, kad reikia veiksmingai išspręsti ginčą (2021 m. birželio 15 d. Sprendimo *Facebook Ireland ir kt.*, C-645/19, EU:C:2021:483, 116 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).

- 50 Nagrinėjama atveju iš šio sprendimo 23 punkte išdėstytų faktinių aplinkybių matyti, kad ginčas pagrindinėje byloje, be kita ko, susijęs su tariama nesąžininga komercine veikla, kuri pasireiškė tuo, kad draudimo įmonė neaiškiai ir netiksliai parengė grupinę *unit-linked* sutartį, todėl vartotojas, kuris prisijungė prie šios grupinės sutarties pagal antrosios įmonės, kuri yra šios grupinės sutarties draudėja, pasiūlymą, negalėjo suprasti siūlomo draudimo produkto pobūdžio ir struktūros bei su juo susijusios rizikos.
- 51 Šiomis aplinkybėmis pirmuoju ir antruoju klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2005/29 3 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad tai, jog draudimo įmonė parengia standartinę grupinę *unit-linked* sutartį, iš kurios vartotojas, prisijungęs prie šios grupinės sutarties pagal antrosios įmonės, kuri yra draudėja, pasiūlymą, negali suprasti siūlomo draudimo produkto pobūdžio ir struktūros bei su juo susijusios rizikos, turi būti laikoma „nesąžininga komercine veikla“, kaip ji suprantama pagal šią nuostatą. Jei atsakymas būtų teigiamas, minėtas teismas taip pat klausia, ar už šią nesąžiningą komercinę veiklą turi atsakyti draudimo įmonė, ar įmonė, kuri yra draudėja, ar abu šie kartu dirbantys prekybininkai.
- 52 Direktyvos 2005/29 3 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad ji taikoma nesąžiningai įmonių komercinei veiklai vartotojų atžvilgiu, kaip apibrėžta šios direktyvos 5 straipsnyje, prieš ir po komercinio sandorio dėl produkto sudarymo bei jo metu. Pagal minėtos direktyvos 5 straipsnio 4 dalį komercinė veikla yra nesąžininga, jeigu ji yra klaidinanti, kaip nurodyta tos direktyvos 6 ir 7 straipsniuose, arba agresyvi, kaip nurodyta tos direktyvos 8 ir 9 straipsniuose.
- 53 Kiek tai susiję su draudimo įmonės standartinės grupinės *unit-linked* sutarties parengimo laikymu „komercine veikla“, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 2005/29, reikia priminti, kad šios direktyvos 2 straipsnio d punkte sąvoka „komercinė veikla“ apibrėžta itin plačiai, nes minėta veikla turi būti, viena vertus, komercinio pobūdžio, t. y. kilusi iš prekybininkų, ir, kita vertus, tiesiogiai susijusi su produktų pirkimo skatinimu, pardavimu arba tiekimu vartotojams. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas paaikškino, pirma, kad frazė „tiesiogiai susiję su produkto pardavimu“ apima, be kita ko, visas priemones, kurių imamasi sudarant sutartį, o sąvoka „produktas“, kaip ji suprantama pagal minėtos direktyvos 2 straipsnio c punktą, apima, be kita ko, visas prekes ar paslaugas. Antra, iš tos pačios direktyvos 2 straipsnio b punkto matyti, kad sąvoka „prekybininkas“ apima „bet kurią fizinį arba juridinį asmenį“, kuris užsiima atlygintina veikla, jeigu komercinė veikla yra veiklos, kuria jis verčiasi verslo tikslais, dalis, įskaitant atvejus, kai šią veiklą vykdo kita įmonė, veikianti šio asmens vardu ir (arba) jo naudai (šiuo klausimu žr. 2022 m. vasario 24 d. Sprendimo *A ir kt. (Draudimo sutartys „unit-linked“)*, C-143/20 ir C-213/20, EU:C:2022:118, 129 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 54 Dėl tokios sąvokos taikymo draudimo įmonės veiksmams, susijusiems su vartotojų prisijungimu prie grupinės *unit-linked* sutarties, Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad visų pirma dėl pareiškimo, kuriuo vartotojas prisijungia prie tokios grupinės sutarties, sudarytos tarp draudimo įmonės ir įmonės, kuri yra draudėja, atsiranda individuali draudimo sutartis tarp draudimo įmonės ir šio vartotojo. Siūlydama minėtam vartotojui prisijungti prie minėtos grupinės sutarties įmonė, kuri yra draudėja, savo ruožtu už atlygį vykdo draudimo tarpininkavimo veiklą, kaip tai suprantama pagal 2002 m. gruodžio 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2002/92/EB dėl draudimo tarpininkavimo (OL L 9, 2003, p. 3; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 6 sk., 4 t., p. 330) (šiuo klausimu žr. 2022 m. vasario 24 d. Sprendimo *A ir kt. (Draudimo sutartys „unit-linked“)*, C-143/20 ir C-213/20, EU:C:2022:118, 81, 87 ir 88 punktus).

- 55 Tai reiškia, kad vartotojas, ketinantis prisijungti prie tokios grupinės *unit-linked* sutarties, gauna informaciją, kurią pagal Direktyvos 2002/83 36 straipsnio 1 dalį reikalaujama pateikti draudėjui prieš sudarant draudimo sutartį (toliau – su sutartimi susijusi informacija) (šiuo klausimu žr. 2022 m. vasario 24 d. Sprendimo *A ir kt. (Draudimo sutartys „unit-linked“)*, C-143/20 ir C-213/20, EU:C:2022:118, 82 punktą).
- 56 Šiuo klausimu Teisingumo Teismas nusprendė: kadangi grupinės *unit-linked* sutarties atveju draudimo produktas apima investicinį elementą, kuris yra neatskiriamas nuo šio produkto, ši su sutartimi susijusi informacija, be kita ko, turi apimti nuorodas į esmines pagrindinio turto šios grupinės *unit-linked* sutarties atveju savybes. Šios nuorodos turi apimti aiškų, tikslų ir suprantamą pagrindinio turto ekonominio ir teisinio pobūdžio aprašymą, įskaitant bendruosius jų grąžą reguliuojančius principus, taip pat aiškia, tikslią ir suprantamą informaciją apie struktūrinę riziką, susijusią su tuo pagrindiniu turtu, t. y. riziką, susijusią su jo pobūdžiu ir galinčią turėti tiesioginės įtakos iš draudimo santykių kylančioms teisėms ir pareigoms, pavyzdžiui, riziką, susijusią su investicinio fondo, su kuriuo susieta minėta sutartis, vienetų nuvertėjimu arba finansinių priemonių, sudarančių tą patį pagrindinį turtą, emitento kredito riziką. Vis dėlto minėtose nuorodose nebūtinai turi būti pateiktas išsamus ir visapusiškas visos investicinės rizikos, susijusios su pagrindiniu turtu grupinės *unit-linked* sutarties atveju – pavyzdžiui, rizikos, kylančios dėl įvairių finansinių priemonių, iš kurių sudarytas pagrindinis turtas, specifinių savybių arba dėl techninių indekso, kuriuo grindžiamas šių finansinių priemonių mokėjimas, vertės apskaičiavimo metodų – pobūdžio ir masto aprašymas, taip pat informacija, kurią minėtų finansinių priemonių emitentas, kaip investicinių paslaugų teikėjas, privalo pateikti savo klientams (šiuo klausimu žr. 2022 m. vasario 24 d. Sprendimo *A ir kt. (Draudimo sutartys „unit-linked“)*, C-143/20 ir C-213/20, EU:C:2022:118, 97 punktą ir 102–105 punktus).
- 57 Galiausiai draudimo įmonė turi pateikti įmonei, kuri yra draudėja, su sutartimi susijusią informaciją, suformuluodama ją taip, kad ji būtų aiški, tiksli ir suprantama vartotojams ir būtų jiems vėliau perduota per prisijungimo prie grupinės *unit-linked* sutarties procedūrą. Ši įmonė, kuri yra draudėja ir veikia kaip draudimo tarpininkė, savo ruožtu privalo perduoti šią su sutartimi susijusią informaciją kiekvienam vartotojui prieš jam prisijungiant prie šios sutarties, kartu su bet kokia kita papildoma informacija, kuri gali būti reikalinga atsižvelgiant į vartotojo reikalavimus ir poreikius. Ši papildoma informacija turi būti išdėstyta atsižvelgiant į minėtos sutarties sudėtingumą ir pateikta aiškiai bei tiksliai, kad minėtas vartotojas ją suprastų (šiuo klausimu žr. 2022 m. vasario 24 d. Sprendimo *A ir kt. (Draudimo sutartys „unit-linked“)*, C-143/20 ir C-213/20, EU:C:2022:118, 89–91 punktus).
- 58 Be to, Teisingumo Teismas patikslino, kad su sutartimi susijusi informacija vartotojui, ketinančiam prisijungti prie grupinės *unit-linked* sutarties, gali būti perduodama naudojant draudimo įmonės parengtą standartinę sutartį, su sąlyga, kad įmonė, kuri yra draudėja, šią informaciją vartotojui pateikia prieš prisijungiant prie sutarties, t. y. laiku, kad jis, susipažinęs su turima informacija, galėtų sąmoningai pasirinkti jo poreikius geriausiai atitinkantį draudimo produktą (šiuo klausimu žr. 2022 m. vasario 24 d. Sprendimo *A ir kt. (Draudimo sutartys „unit-linked“)*, C-143/20 ir C-213/20, EU:C:2022:118, 118 punktą).
- 59 Remdamasis šio sprendimo 53–58 punktuose apibendrintais argumentais Teisingumo Teismas 2022 m. vasario 24 d. Sprendime *A ir kt. (Draudimo sutartys „unit-linked“)*, (C-143/20 ir C-213/20, EU:C:2022:118, 130 punktas) nusprendė, kad, pirma, su sutartimi susijusią informaciją prieš vartotojui prisijungiant prie grupinės *unit-linked* sutarties teikia draudimo įmonė ir įmonė, kuri yra draudėja ir veikia kaip draudimo tarpininkė, ir toks informacijos pateikimas yra veiklos, kuria šios įmonės užsiima verslo tikslais, dalis, ir, antra, šis informacijos pateikimas tiesiogiai

- susijęs su minėto vartotojo sudaroma draudimo sutartimi, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 2002/83, todėl šis informacijos pateikimas yra „komercinė veikla“, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 2005/29.
- 60 Kadangi, kaip šiuo atveju, minėta informacija pateikiama standartinės sutarties, kuria remiantis įmonė, kuri yra draudėja, pateikia pasiūlymą prisijungti prie grupinės *unit-linked* sutarties, forma, draudimo įmonės standartinės sutarties parengimas taip pat patenka į sąvoką „komercinė veikla“, kaip ji suprantama pagal Direktyvą 2005/29.
- 61 Kiek tai susiję su komercinės veiklos nesąžiningumu, kuris pasireiškia tuo, kad draudimo įmonė parengia neaiškia ir netikslia standartinę grupinę *unit-linked* sutartį, iš kurios vartotojas, prisijungęs prie šios grupinės sutarties pagal įmonės, kuri yra draudėja, pasiūlymą, negali suprasti siūlomo draudimo produkto pobūdžio ir struktūros bei su juo susijusios rizikos, reikia priminti, kad iš Direktyvos 2005/29 7 straipsnio 1 dalies matyti, kad komercinė veikla laikoma klaidinančia, taigi ji yra nesąžininga komercinė veikla, kaip tai suprantama pagal šios direktyvos 5 straipsnio 4 dalį, jeigu toje faktinėje situacijoje, atsižvelgiant į visus jos ypatumus ir aplinkybes bei komunikacijos priemonių ribotumą, įvykdytos dvi sąlygos. Pirma, vykdant šią veiklą turi būti neatskleidžiama esminė informacija, kuri vidutiniam vartotojui reikalinga tam, kad jis toje situacijoje galėtų priimti turima informacija paremtą sprendimą dėl sandorio. Antra, minėta komercinė veikla vidutinį vartotoją turi arba gali paskatinti priimti tokį sprendimą dėl sandorio, kurio jis kitomis aplinkybėmis nebūtų priėmęs (2022 m. vasario 24 d. Sprendimo *A ir kt. (Draudimo sutartys „unit-linked“)*, C-143/20 ir C-213/20, EU:C:2022:118, 131 punktas).
- 62 Be to, pagal minėtos direktyvos 7 straipsnio 2 dalį, jei tenkinama ankstesniame punkte nurodyta antroji sąlyga, klaidinančiu informacijos neatskleidimu taip pat laikoma komercinė veikla, kai prekybininkas nuslepia esminę informaciją arba pateikia ją neaiškiai, nesuprantamai, dviprasmiškai ar ne laiku (2022 m. vasario 24 d. Sprendimo *A ir kt. (Draudimo sutartys „unit-linked“)*, C-143/20 ir C-213/20, EU:C:2022:118, 132 punktas).
- 63 Šiuo klausimu Teisingumo Teismas, pirma, konstatavo, kad šio sprendimo 56 punkte nurodyta su sutartimi susijusi informacija yra esminė informacija, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 2005/29 7 straipsnį (2022 m. vasario 24 d. Sprendimo *A ir kt. (Draudimo sutartys „unit-linked“)*, C-143/20 ir C-213/20, EU:C:2022:118, 133 punktas).
- 64 Antra, atsižvelgdamas į tai, kad labai svarbu pateikti šio sprendimo 56 punkte nurodytą su sutartimi susijusią informaciją tam, kad ja remdamasis vartotojas, ketinantis prisijungti prie grupinės *unit-linked* sutarties, galėtų sąmoningai pasirinkti jo poreikius geriausiai atitinkantį draudimo produktą, Teisingumo Teismas pažymėjo, kad tokios informacijos nepateikimas, jos nuslėpimas arba neaiškus, nesuprantamas, dviprasmiškas ar nesavalaikis pateikimas gali paskatinti minėtą vartotoją priimti komercinį sprendimą, kurio jis kitomis aplinkybėmis nebūtų priėmęs (šiuo klausimu žr. 2022 m. vasario 24 d. Sprendimo *A ir kt. (Draudimo sutartys „unit-linked“)*, C-143/20 ir C-213/20, EU:C:2022:118, 134 punktą).
- 65 Tuo remdamasis Teisingumo Teismas padarė išvadą, kad minėtos su sutartimi susijusios informacijos nepateikimas vartotojui, ketinančiam prisijungti prie grupinės *unit-linked* sutarties, gali būti laikomas nesąžininga komercine veikla, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2005/29 5 straipsnio 4 dalį, ir, konkrečiau kalbant, klaidinančiu informacijos neatskleidimu, kaip tai suprantama pagal šios direktyvos 7 straipsnį (šiuo klausimu žr. 2022 m. vasario 24 d. Sprendimo *A ir kt. (Draudimo sutartys „unit-linked“)*, C-143/20 ir C-213/20, EU:C:2022:118, 135 punktą).

- 66 Taigi, kai, pirma, su sutartimi susijusi informacija pateikiama vartotojui, ketinančiam prisijungti prie šios sutarties sudarant draudimo įmonės parengtą standartinę sutartį, ir, antra, šioje standartinėje sutartyje nepateikiama, nuslepiaama arba neaiškiai, nesuprantamai ar dviprasmiškai pateikiama šio sprendimo 56 punkte nurodyta su sutartimi susijusi informacija, o tai reiškia, kad vartotojas negali suprasti siūlomo draudimo produkto pobūdžio ir struktūros bei su juo susijusios rizikos, taigi negali sąmoningai pasirinkti jo poreikius geriausiai atitinkančio draudimo produkto, tokia komercinė veikla gali būti laikoma klaidinančiu informacijos neatskleidimu, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2005/29 7 straipsnį, todėl pagal šios direktyvos 5 straipsnio 4 dalį yra nesąžininga komercinė veikla.
- 67 Taigi iš to, kas išdėstyta, matyti, kad, su sąlyga, kad nacionaliniai teismai patikrins, ar tenkinamos pirmesniame punkte nurodytos sąlygos, tai, kad draudimo įmonė parengia grupinę *unit-linked* sutartį, iš kurios vartotojas negali suprasti siūlomo draudimo produkto pobūdžio ir struktūros bei su juo susijusios rizikos, gali būti laikoma „nesąžininga komercinė veikla“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2005/29 3 straipsnio 1 dalį.
- 68 Galiausiai, kiek tai susiję su atsakomybės už tokią nesąžiningą komercinę veiklą priskyrimu draudimo įmonei, įmonei, kuri yra draudėja, ar abiem šiems prekybininkams, Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad, atsižvelgiant į Direktyvos 2005/29 2 straipsnio b punkte įtvirtintos sąvokos „prekybininkas“ apibrėžtį, nurodytą šio sprendimo 53 punkte, ši direktyva gali būti taikoma tuo atveju, kai ūkio subjekto komercinę veiklą vykdo kita įmonė, veikianti šio subjekto vardu ir (arba) jo naudai, todėl minėtos direktyvos nuostatos tam tikrais atvejais gali būti taikomos tiek minėtam ūkio subjektui, tiek šiai įmonei, kai pastarieji patenka į sąvoką „prekybininkas“ (2013 m. spalio 17 d. Sprendimo *RLvS*, C-391/12, EU:C:2013:669, 38 punktas).
- 69 Nagrinėjamu atveju iš šio sprendimo 54, 57 ir 59 punktuose išdėstytų argumentų visų pirma matyti, kad, pirma, vartotojų prisijungimo prie grupinės *unit-linked* sutarties procedūroje tiek draudimo įmonė, tiek įmonė, kuri yra draudėja, patenka į Direktyvoje 2005/29 pateiktą prekybininko apibrėžtį. Antra, abu šie prekybininkai yra individualiai atsakingi už Direktyvos 2002/83 36 straipsnio 1 dalyje nurodytos pareigos pateikti informaciją prieš sudarant sutartį vartotojui, kuris prisijungia prie šios grupinės *unit-linked* sutarties, tinkamą įvykdymą, t. y. už tą šios pareigos dalį, už kurios įvykdymą jie yra atsakingi.
- 70 Taigi, kai nesąžininga komercinė veikla pasireiškia tuo, kad draudimo įmonė parengia klaidinančią standartinę grupinę *unit-linked* sutartį, kurią vartotojui pateikia laiku, t. y. prieš jam prisijungiant prie šios grupinės sutarties, ši įmonė iš principo turi būti laikoma atsakinga už tokią veiklą.
- 71 Tai neturi įtakos galimai įmonei, kuri yra draudėja, atsakomybei už kitą nesąžiningą komercinę veiklą, tiesiogiai susijusią su vartotojo prisijungimo prie grupinės *unit-linked* sutarties procedūra, kaip antai tą, kuri gali pasireikšti tuo, jog nėra pateikiama papildomos konkrečios informacijos, kaip tai suprantama pagal šio sprendimo 57 punktą – visų pirma informacijos apie finansinius investavimo į draudimo produktą aspektus ir su tuo susijusią riziką, kurią ši įmonė, kaip draudimo tarpininkė, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 2002/92, privalo pateikti vartotojui – arba kuri gali pasireikšti tuo, kad nebuvo laikytasi termino, per kurį vartotojui turi būti pateikta standartinė grupinė *unit-linked* sutartis, kaip tai suprantama pagal šio sprendimo 58 punktą.
- 72 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pirmąjį ir antrąjį klausimus reikia atsakyti: Direktyvos 2005/29 3 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad „nesąžininga komercinė veikla“, kaip ji suprantama pagal šią nuostatą, gali būti laikoma tai, kad draudimo įmonė parengia standartinę grupinę *unit-linked* sutartį, iš kurios vartotojas, prisijungęs prie šios grupinės sutarties

pagal antrosios įmonės, kuri yra draudėja, pasiūlymą, negali suprasti siūlomo draudimo produkto pobūdžio ir struktūros bei su juo susijusios rizikos; ši draudimo įmonė turi būti laikoma atsakinga už šią nesąžiningą komercinę veiklą.

### *Dėl trečiojo klausimo*

- 73 Iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, apibendrinto šio sprendimo 30–32 punktuose, matyti, kad trečiuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar, atsižvelgiant į Direktyvos 2005/29 3 straipsnio 2 dalį, iš kurios matyti, kad komercinės veiklos nesąžiningumo konstatavimas neturi tiesioginio poveikio sutarties galiojimui, Lenkijos teisės aiškinimas, pagal kurį vartotojas turi teisę prašyti panaikinti nesąžiningos komercinės veiklos pagrindu sudarytą sutartį, gali būti laikomas priemone skirti proporcingą sankciją, kaip tai suprantama pagal šios direktyvos 13 straipsnį.
- 74 Remiantis šio sprendimo 48 punkte priminta jurisprudencija, reikia konstatuoti, kad šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2005/29 3 straipsnio 2 dalis, siejama su jos 13 straipsniu, turi būti aiškinama taip, kad pagal ją draudžiamas toks nacionalinės teisės aiškinimas, pagal kurį vartotojui, sudariusiam prekybininko nesąžiningos komercinės veiklos pagrindu parengtą sutartį, suteikiama teisė reikalauti panaikinti šią sutartį.
- 75 Siekiant atsakyti į minėtą klausimą, pirmiausia reikia nustatyti, ar pagal šios direktyvos 3 straipsnio 2 dalį draudžiama, kad valstybės narės suteiktų vartotojams tokią teisę, kokia yra teisė prašyti skirti sankciją už nesąžiningos komercinės veiklos buvimą, o jei taip nėra, nustatyti, ar sutarties panaikinimas gali būti laikomas veiksminga, proporcinga ir atgrasančia sankcija, kaip tai suprantama pagal minėtos direktyvos 13 straipsnį.
- 76 Kiek tai susiję su tos pačios direktyvos 3 straipsnio 2 dalies aiškinimu, reikia priminti, jog iš Teisingumo Teismo suformuotos jurisprudencijos matyti, kad aiškinant Sąjungos teisės nuostatą reikia atsižvelgti ne tik į jos formuluotę, bet ir į kontekstą bei teisės akto, kuriame ji įtvirtinta, tikslus (2022 m. balandžio 26 d. Sprendimo *Landespolizeidirektion Steiermark (Maksimali vidaus sienų kontrolės trukmė)*, C-368/20 ir C-369/20, EU:C:2022:298, 56 punktas).
- 77 Pirma, kiek tai susiję su šios nuostatos formuluote, iš paties jos teksto matyti, kad, Europos Sąjungos lygmeniu nesuderinus bendrųjų sutarčių teisės aspektų, sutarčių galiojimas reglamentuojamas pagal nacionalinę teisę (šiuo klausimu žr. 2021 m. vasario 3 d. Sprendimo *Stichting Waternet*, C-922/19, EU:C:2021:91, 42 ir 45 punktus).
- 78 Antra, dėl minėtos nuostatos konteksto pažymėtina, kad Direktyvos 2005/29 9 konstatuojamojoje dalyje aiškiai nurodyta, kad ji taikoma nepažeidžiant ne tik nacionalinės sutarčių teisės taisyklių, bet ir asmenų, nukentėjusių nuo nesąžiningos komercinės veiklos, teisės reikšti individualius reikalavimus.
- 79 Vis dėlto Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad šios direktyvos 5 straipsnio 1 dalyje tik nustatyta, kad nesąžininga komercinė veikla „draudžiama“, todėl ji valstybėms narėms suteikia diskreciją pasirinkti pagal tos pačios direktyvos 11 ir 13 straipsnius nacionalines priemones, skirtas kovai su nesąžininga komercine veikla, tačiau su sąlyga, kad jos bus pakankamos ir veiksmingos ir kad tokiu pagrindu paskirtos sankcijos bus veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios (2018 m. rugsėjo 19 d. Sprendimo *Bankia*, C-109/17, EU:C:2018:735, 31 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

- 80 Teisingumo Teismas pažymėjo, kad nors tos pačios direktyvos 11 straipsnyje tik reikalaujama, kad valstybės narės užtikrintų pakankamus ir veiksmingus būdus kovoti su minėta nesąžininga komercine veikla, vis dėlto tokie būdai gali būti procesas teisme prieš tokią veiklą tam, kad būtų nutraukta tokia veikla (šiuo klausimu žr. 2018 m. rugsėjo 19 d. Sprendimo *Bankia*, C-109/17, EU:C:2018:735, 42 punktą).
- 81 Trečia, dėl Direktyvos 2005/29 tikslo pažymėtina, kad ja siekiama užtikrinti aukštą vartotojų apsaugos lygį ir šiuo tikslu užtikrinti, kad su nesąžininga veikla būtų veiksmingai kovojama siekiant įgyvendinti vartotojų interesus (šiuo klausimu žr. 2015 m. balandžio 16 d. Sprendimo *UPC Magyarország*, C-388/13, EU:C:2015:225, 32 ir 51 punktus).
- 82 Taigi iš pažodinio, sisteminio ir teleologinio Direktyvos 2005/29 3 straipsnio 2 dalies aiškinimo matyti, kad pagal šią nuostatą nedraudžiama valstybėms narėms suteikti vartotojui, sudariusiam sutartį nesąžiningos komercinės veiklos pagrindu, teisę reikalauti panaikinti šią sutartį, jeigu tokia sankcija yra veiksminga, proporcinga ir atgrasanti, kaip tai suprantama pagal šios direktyvos 13 straipsnį.
- 83 Tokio aiškinimo nepaneigia tai, kad Direktyva 2019/2161 į Direktyvą 2005/29 buvo įterptas naujas 11a straipsnis, kurio 1 dalyje nustatyta, kad „vartotojai, nukentėję nuo nesąžiningos komercinės veiklos, turi turėti galimybę pasinaudoti proporcingomis ir veiksmingomis teisių gynimo priemonėmis, įskaitant atlyginimą už vartotojo patirtą žalą ir atitinkamais atvejais <...> sutarties nutraukimą“, o 2 dalyje patikslinta, kad minėtos teisių gynimo priemonės „nedaro poveikio kitų teisių gynimo priemonių, kuriomis vartotojai gali pasinaudoti pagal <...> nacionalinę teisę, taikymui“.
- 84 Nepaisant to, kad Direktyvos 2019/2161 perkėlimo terminas baigėsi 2021 m. lapkričio 28 d., todėl šis 11a straipsnis šioje byloje neturi reikšmės aiškinant Direktyvos 2005/29 3 straipsnio 2 dalį ir 13 straipsnį, jo įtraukimas į Direktyvą 2005/29 bet kuriuo atveju tik patvirtina, kad valstybės narės galėjo ir tebegali numatyti kitas vartotojų, nukentėjusių nuo nesąžiningos komercinės veiklos, teisių gynimo priemones, įskaitant tas, pagal kurias numatyta vartotojo teisę reikalauti panaikinti tokios veiklos pagrindu sudarytą sutartį.
- 85 Dėl sankcijos, kuri susijusi su sutarties panaikinimu, veiksmingumo, proporcingumo ir atgrasomojo pobūdžio, kaip tai suprantama pagal šios direktyvos 13 straipsnį, Teisingumo Teismas pažymėjo, kad, pirma, tik nacionaliniai teismai, atsižvelgdami į visas jų nagrinėjamų bylų aplinkybes, turi įvertinti, ar sankcijų sistema, kuri taikoma nesąžiningą komercinę veiklą vykdančioms prekybininkams ir kurią valstybės narės numato pagal šio sprendimo 79 punkte nurodytą jurisprudenciją, yra suderinama su minėtos direktyvos reikalavimais, visų pirma su proporcingumo principu (šiuo klausimu žr. 2015 m. balandžio 16 d. Sprendimo *UPC Magyarország*, C-388/13, EU:C:2015:225, 58 ir 59 punktus ir pagal analogiją 2020 m. kovo 5 d. Sprendimo *OPR-Finance*, C-679/18, EU:C:2020:167, 27 punktą).
- 86 Antra, Teisingumo Teismas, siekdamas pateikti išaiškinimą, kuriuo nacionaliniai teismai galėtų vadovautis atlikdami tokį vertinimą, nusprendė, kad sutarties negaliojimo sankcija iš esmės atitinka veiksmingumo, proporcingumo ir atgrasiančio poveikio reikalavimus, nustatytus Direktyvos 2005/29 13 straipsniui analogiškoje nuostatoje (šiuo klausimu žr. 2020 m. kovo 5 d. Sprendimo *OPR-Finance*, C-679/18, EU:C:2020:167, 25, 26, 29 ir 30 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).



- 87 Šiomis aplinkybėmis taip pat reikia priminti, kad dėl komercinės veiklos, susijusios su vartotojų prisijungimu prie tokių grupinių *unit-linked* sutarčių, kaip nagrinėjamos pagrindinėje byloje, Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad nors pagal Direktyvą 2002/83 nereikalaujama pripažinti, kad, netinkamai įvykdžius jos 36 straipsnio 1 dalyje numatytą pareigą pateikti informaciją prieš sudarant sutartį, grupinė *unit-linked* sutartis arba pareiškimas dėl prisijungimo prie jos yra niekiniai ar negaliojantys, vis dėlto nacionaliniai teismai turi įvertinti, ar, atsižvelgiant į tai, kad šio sprendimo 56 punkte numatyta su sutartimi susijusi informacija yra labai svarbi formuojant vartotojo valią prisijungti prie šios sutarties, netinkamas šios pareigos pateikti informaciją įgyvendinimas gali turėti įtakos jo sutikimui būti saistomam minėtos sutarties (šiuo klausimu žr. 2022 m. vasario 24 d. Sprendimo *A ir kt. (Draudimo sutartys „unit-linked“)*, C-143/20 ir C-213/20, EU:C:2022:118, 125 ir 126 punktus).
- 88 Šiomis aplinkybėmis vartotojo teisė reikalauti panaikinti sutartį, sudarytą remiantis nesąžininga komercine veikla, pasireiškiančia tuo, kad, parengus standartinę grupinę *unit-linked* sutartį, iš jos teksto vartotojas negali suprasti draudimo produkto pobūdžio ir struktūros bei su juo susijusios rizikos, yra veiksminga, proporcinga ir atgrasanti sankcija, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2005/29 13 straipsnį, o tai bet kuriuo atveju turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekęs teismas, atsižvelgdamas į visas reikšmingas bylos aplinkybes.
- 89 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į trečiąjį klausimą reikia atsakyti: Direktyvos 2005/29 3 straipsnio 2 dalis, siejama su jos 13 straipsniu, turi būti aiškinama taip, kad pagal ją nedraudžiamas nacionalinės teisės aiškinimas, pagal kurį vartotojui, sudariusiam prekybininko nesąžiningos komercinės veiklos pagrindu parengtą sutartį, suteikiama teisė reikalauti ją panaikinti.

### ***Dėl ketvirtojo klausimo***

- 90 Ketvirtasis klausimas pateikiamas tik tuo atveju, jei į trečiąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai. Taigi atsižvelgiant į atsakymą, pateiktą į trečiąjį klausimą, į ketvirtąjį klausimą atsakyti nereikia.

### **Dėl bylinėjimosi išlaidų**

- 91 Kadangi šis procesas pagrindinių bylų šalims yra vienas iš etapų prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo nagrinėjamosiose bylose, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (devintoji kolegija) nusprendžia:

- 1. 2005 m. gegužės 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2005/29/EB dėl nesąžiningos įmonių komercinės veiklos vartotojų atžvilgiu vidaus rinkoje ir iš dalies keičiančios Tarybos direktyvą 84/450/EEB, Europos Parlamento ir Tarybos direktyvas 97/7/EB, 98/27/EB bei 2002/65/EB ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 2006/2004 („Nesąžiningos komercinės veiklos direktyva“) 3 straipsnio 1 dalis**

**turi būti aiškinama taip:**

„nesąžininga komercinė veikla“, kaip ji suprantama pagal šią nuostatą, gali būti laikoma tai, kad draudimo įmonė parengia standartinę grupinę *unit-linked* sutartį, iš kurios vartotojas, prisijungęs prie šios grupinės sutarties pagal antrosios įmonės, kuri yra draudėja, pasiūlymą, negali suprasti siūlomo draudimo produkto pobūdžio ir struktūros bei su juo susijusios rizikos; ši draudimo įmonė turi būti laikoma atsakinga už šią nesąžiningą komercinę veiklą.

**2. Direktyvos 2005/29 3 straipsnio 2 dalis, siejama su jos 13 straipsniu,**

**turi būti aiškinama taip:**

pagal ją nedraudžiamas nacionalinės teisės aiškinimas, pagal kurį vartotojui, sudariusiam prekybininko nesąžiningos komercinės veiklos pagrindu parengtą sutartį, suteikiama teisė reikalauti ją panaikinti.

Parašai.